

BALKONDAN DÜŞEN L

Fatin Hazinedar

© KARAKARGA YAYINLARI 244

*Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü,
telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.*

BALKONDAN DÜŞEN L

Fatin Hazinedar

Genel Yayın Yönetmeni: Mustafa Kutlukhan Perker

Yayın Koordinatörü: Mesud Ata

Editör: Seçil Epik

Kapak Tasarımı: Sedat Gösterikli

Reklam ve Tanıtım Müdürü: Bilgen Ülgen

1. Baskı: Aralık 2019

ISBN: 978-605-7865-49-6

*İmtiyaz Sahipleri: Yelda Cumaloğlu, Mustafa Kutlukhan Perker
KaraKarga Yayınları, Destek Yayınları'nın alt kuruluşudur.*

Yayıncı Sertifika No: 13226

Adres: Abdi İpekçi Cad. No 31/5

Nişantaşı / İstanbul

Tel: (0 212) 252 22 42

Fax: (0 212) 252 22 43

 karakarga.com

 info@karakarga.com

 karakargayayinlari

 karakargayayinlari

 karakargayayin

Baskı: Deniz Matbaa Mücellit

Adres: Maltepe Mahallesi Hastane Yolu,

Sokak No 1/6 Zeytinburnu - İstanbul

Tel: 0 212 613 30 06

Matbaa Sertifika No: 40200

Anneme...

İÇİNDEKİLER

HİÇBİR ŞEYDEN ÇEKMEDİ YAVUZ'DAN ÇEKTİĞİ KADAR s11

ORHAN VE Lİ s17

KURBAĞALARA KORKMAKTAN GELİYORUM DEDİ ORHAN s23

BOKSÖRDEN ŞAİR ŞAİRDEN BOKSÖR OLUR MU? s31

İZMİRLİ VE İSTANBULLU ANKARA'DA BULUŞUNCA s41

BAKANLARA BAKMAYANLAR s43

GELİNMEYEN RANDEVULAR s49

HOLİVUT FİLMİ GİBİ s57

EDİP CAN(ERİĞİ)SEVER s63

BALKONDAN DÜŞEN L s69

GÜVERTEDE PRÉVERT s75

MARANGOZ ZEKİ'NİN SERÇELERİ s79

DÜDÜKLÜ TENCERE s83

BİR GARİP GRİP ADIDIR İSPANYOL NEZLESİ s87

KARNINDA GÜNEŞ TAŞIYANLAR s93

CEMAL SÜREYA'NIN DİŞLERİ s97

SEVİL-MEYEN BERBERİ s101

KAMYON SEVDASI s105

KULAKTAN DOLMALAR s109

BU ŞİİRİ HANGİ KEMAL YAZDI? s115

CÉZANNE'NİN CENAZESİ s121

VAN GOGH VAGONU s129

FLAUBERT'İN PAPAĞANI s135

YAŞANTI SÖZCÜĞÜNÜ BULAN ADAMIN BİLİNMEYEN YAŞANTISI s143

KIYI ÇOCUKLARININ AYAK İZLERİ s151

HEPSİ ODA HAPSİ s159

KAYNAKÇA s167

FATİN HAZİNEDAR s175

HİÇBİR ŞEYDEN ÇEKMEDİ YAVUZ'DAN ÇEKTİĞİ KADAR

*En yavuz evladı bu memleketin
Nâzım ağbey hapislerde çürür*

Cahit Sıtkı Tarancı'nın "Bir Şey" adlı şiirinde Nâzım ağbeyinin yıllarca hapis yatmasına tepki gösterdiği dizelerin derinliklerinde bir çapa gibi duran "Yavuz" sözcüğünü gemimizin güvertesine alıp bordasına yapıştırayım. Oldu gemimizin adı: "Yavuz Gemisi". "Ama bu geminin adın Goeben değil miydi?" seslerini duyuyorum. Doğrudur, bu konuyu biraz sonra anlatacağım. Şimdi gemimizin rotasını Nâzım Ağbey'e yani Nâzım Hikmet'e çevirelim ve onun kara sularına doğru yol alalım. Seyir ve şiir defterimizi okumaya başladığımızda Yavuz Gemisi ile Nâzım Hikmet'in çeşitli limanlarda karşılaştıklarını görürüz. Yavuz gemisi, Nâzım Hikmet ile sadece karşılaşmakla kalmaz onun yaşam denizindeki fırtınalara ve bu denizin bir limanın içine hapsedilmiş sular gibi kalmasına da neden olur. İşte bu karşılaşmaları, tesadüfleri öğrenmek için ikisinin de hikâyelerinin başladığı limana gidelim; Hamburg Limanı'na...

Hamburg Limanı

1827 yılında Karl Detroit adında bir çocuk, ailesindeki huzursuzluklardan kaçmak için miço belgesi alır. Hamburg Limanı'ndan kalkan bir gemiyle İstanbul'a doğru yola çıkar. Gemi İstanbul'a

geldiğinde Kızkulesi açıklarındayken küçük Karl denize atlar, Kızkulesi'ne doğru yüzmeye başlar. Osmanlıya sığınır, dönmek istemediğini söyler. Bu küçük çocuğun cesaretinden etkilenen Sadrazam Ali Paşa onu himayesine alır ve Harbiye'de okutur. Bizim küçük Karl olur; Mehmet Ali. Nâzım Hikmet'in hikâyesi de böyle başlamış olur. Nasıl mı? İleride Paşa olan Mehmet Ali Bey, Nâzım Hikmet'in anne tarafından dedesidir. Gelelim 'Yavuz Gemi'si'nin hikâyesine; 1909'da Blohm&Voss'a siparişi verilen Muharebe Kruvazörü 1912'de Hamburg Limanı'nda "Goeben" adıyla deniz ile tanışarak ilk seyrine başlar. 1914'te İstanbul'a gelir. 16 Ağustos 1914'te bu geminin adı "Yavuz Sultan Selim" olarak değiştirilir ve Osmanlı donanmasına katılır. 1936'da ise Yavuz olarak ismi tekrar değiştirilir.

Sulu boyada yüzen gemi

Nâzım Hikmet, babası Hikmet Bey Hamburg'a tayin olunca, annesi ve dedesi Nâzım Paşa ile beraber Göztepe'deki konakta yaşamaya başlar. Nâzım Paşa Mevleviliğe bağlı biridir. Bu yüzden küçük Nâzım'ın Farsça öğrenmesini çok ister. Ona Farsça derisi aldırır, ama bu çok uzun sürmez. Annesi Celile Hanım Nâzım Paşa'nın yapamadığını yapar, oğluna Fransızca kitaplar okumaya başlar. Küçük Nâzım bu kitapların resimlerine baka baka annesinin okuduklarını dinleyerek, Fransızcaya ve resme karşı büyük bir merak sarar. Dedesi, ona Mevlevilik üzerine bilgiler vermeye çalıştıkça o da onu kızdırmak için aksine şeyler yapar. Bunlardan biri de resim yapmasıdır. Resimlerinde en çok savaş gemilerini yüzdürür. Bir gün, dedesi hırsıyla küçük Nâzım'ın yaptığı sulu boya resmi eline alır, gördüğü; toplarıyla düşmana ateş eden 'Yavuz Sultan Selim' kruvazörüdür.

İlk karşılaşma

Nâzım Hikmet delikanlılığa doğru kulaç atmaya başladığı yıllarda kendisini 962 okul numarasıyla Heybeliada Bahriye Mektebi'nde bulur. Okuldaki ilk günün sabahında rıhtımda sıraya girdiklerinde, uzun boyu nedeniyle bölüğün sağ tarafında durur. Başını denize çevirdiğinde uzakta vapurları ve balıkçı kayıklarını, daha yakında ise koya demirlemiş; 'Yavuz Sultan Selim' kruvazörünü sabahın ilk güneşiyile kendisine hınzırca gülümsediğini görür.

Donanma davası

Bu gülümseme sanki Nâzım Hikmet'in başına ileride neler açacağını bilmenin gülümsemesi idi. Nâzım Hikmet'in yaşamının belki de en fırtınalı dönemlerinden birini yaşamasına neden olan bu davanın oluşmasında 'Yavuz Gemisi'nin de dalgalarının etkisi vardır. Dava sonucunda şair 20 yıl ağır hapis cezasıyla cezalandırılır. Göz seçirten bu davanın seyrine bir göz atalım. Donanmada bazı astsubayların dolaplarında Nâzım Hikmet'in çeşitli kitapları bulunur. Her yerde serbest olarak satılan bu kitaplar iş donanma mensupları tarafından okunmasına gelince sakıncalı görülür. Acilinden bir soruşturma başlatılır. Soruşturma donanma mensuplarına açılır ama mahkûmiyet cezası Nâzım Hikmet'e verilir. Rüzgârın tersten esmesine Hamdi Alevdaş adlı astsubayın da üfleme etkili olur. Astsubay Hamdi Alevdaş'ın ifadesi şairi mahkûm ettirir.

‘Yavuz gemisi olayın neresinde?’ diye soracak olursanız ben de hemen yanıtlıyorum: bu davada adı geçen ve davanın sanıklarından olan kişilerin nerede görev yaptıklarını söyleyince biliyorum ki hiç şaşırmayıp yanıtı öğrenmiş olacaksınız. Fethi Ülgezer; Yavuz gemisinde mesafe altçı üstçavuş, Hıfzı Özbarlı; Yavuz gemisinde elektrikçi gedikli başçavuş, Ali Kantan; Yavuz gemisinde nişancı gedikli üstçavuş. İfadesiyle Nâzım Hikmet’i mahkûmiyete götüren Hamdi Alevdaş ise Yavuz gemisinde topçu başgediklidir.

Kıyıya bir dalga daha gelir; davanın önce Yavuz Zırhlısı’nda başladığını sonra Erkin Zırhlısı’na aktarıldığını söyler bize.

Yavuz kocaman bir zırhlı

Nâzım Hikmet cezasını çekmek için Bursa Hapishanesi’ne gönderileceği haberini aldığı anda muhtemelen Yavuz’dan kurtuldum diye düşünür. Ama olayların seyri pek de öyle değildir! Namı kendisinden önce gelir hapishaneye. Hele de 68. koğuşta Nâzım Hikmet’in geleceği duyulunca koğuş çalkalanır. Kimi “Üstat” diye adlandırır, kimi Nâzım Hikmet’in büyük şair olduğunu, kimi ise çok iyi dilekçe yazdığını ve yazdığı dilekçelerden sonra dosyaların bozularak yargılanmanın yeniden yapılarak cezanın hafiflediğini konuşur. Tüm bu konuşmalar arasında sorulan bir soru koğuşu sessizliğe boğar: ‘Ne suç işlemiş, peki?’ İşte bu sorudan sonraki konuşmaları aynı koğuşta bulunan ressam Balaban’ın “Şair Baba ve Damdakiler” kitabından beraberce okuyalım.

Sazcı:

“onun suçu siyasi...”

Penceredeki:

“Hükümetle uğraşmak yani...”

Kapıdaki:

“Yavuz’u kaçırmak...”

Penceredeki:

“Tamam, doğru, ben de öyle duydum. Yavuz’u kaçıırken yakalamışlar.”

Sazcı öfkeleni di ama sabırlı bir dille:

“Bunlar hep yalan... Uydurma bunlar...”

Yataktaki:

“Yavuz ne demek?”

Kapıdaki:

“Yavuz kocaman bir zırlı...”

Balaban’ın kitabında öğrendiğimiz bir başka şey bizi şaşırtmaz. Bahse konu koğuşı Nâzım Hikmet ile beraber paylaşanlardan birinin adı; “Uzun Yavuz”

Nâzım Hikmet’in şiirinde yüzen yavuz

Nâzım Hikmet’in yaşam denizinde sürekli karşısına çıkan ‘Yavuz’ gemisi, şiir denizinde yalnızca “Memleketimden İnsan Manzaraları” adlı o uzun şiirinde dumanını tütürür. Daha doğrusu tütürmeden yalnızca limanına demir atar:

Sonra deniz.

Karşıda üzerinde denizin

-Gölcük’le Değirmendere arasında -

Yavuz gemisi.

Yazının başında söylediğim gibi Nâzım Hikmet ile Yavuz gemisinin ilginç ortak yönleri vardır. Nâzım Hikmet 1902 yılında doğar, Yavuz ise 1912 yılında inşa edilir. Nâzım Hikmet 1963 yılında